

mot s'havia d'incorporar als intensius aràbics amb geminada interna i, per tant amb *a* en la inicial; el fet que la *r* del nostre infinitiu la convertissin en consonant radical és ja una estranyesa tan gran que bastaria per deixar-nos escèptics. No és inconcebible que pastors africans, sentint *lo xollar*, ho haguessin pres per un substantiu en *r*, formant-ne llavors un verb.

Però és rar, i dubtós, que es trobin casos de tal fenomen de metaplasmè morfològic. Hi ha *qāğdar* o *qāğdar* «plangere» (justament en *RMa.*), cas possible i no inversemblant, que sembla realment parent del cat. i cast. ant. *queixar* (QUEJAR, DCEC/DECH, n. 1); però com que aquí la *-d-* no es pot explicar segons l'etimologia de *queixar*, hi ha d'haver addició d'algun element alié (potser afro-semític, o simplement malentès del romànic *queixa dar*, qui sap si responsable de *-r*); i encara que crec recordar algun altre cas sostenible, tanmateix és un fet enterament excepcional.

Per damunt de tot és que el significat resta força allunyat del català, de manera que Simonet i Dozy per fer-ho plausible es veien obligats a fer un paquet entre el nostre *xollar* i el cast. *desollar/desfollar*; però ni així ho milloraven, puix que *xollar* i *des(f)ollar* no poden tenir res a veure entre ells, i si amb el nostre *xollar* hi ha entrebanc semàntic, amb el cast. *desfollar*, on ja no hi fóra gaire, hi ha en canvi l'obstacle fonètic.

En conclusió l'origen de l'hapax hisp.-àr. *šállar* resta ben incert, no aporta res a l'estudi del nostre *xollar*, i fóra desencaminat o temerari tenir-lo gens en compte per a l'etimologia d'aquest. Encara derivar-lo d'un gènere mossàrab del cast. *sillar* 'carreu' (SELL-ARE) fóra més plausible en els aspectes fonètic i morfològic, i no més difícil en el semàntic, puix que de muralles (*há'it*) es tracta.

DERIV.: *Xollada* [DAg., DFa.]. *Xollador* [DAg.; EmVilanova; Esterri d'Àneu, BDLC XII, 188; BDC XIX, 221]. *Xollaó* f. 'tosa, esquilada' (Urgell, AlCM), -ATONE. *Xollina*; i amb influència de *juli* i *tonyina* (*tonina*, *tollina* etc.): *xulina*; *xulinar*; un *xulana* hapax 1890, terme d'arquitectura (DAg.) potser err. tip. per *xulina*? Que vinguin de *xollar* els mots locals *desxullar* i *enxullar* és menys probable que no derivar-los de XULLA (veg. allí).

DERIV. discutibles. No ho és gaire derivar de *xollar* l'adjectiu *xoll* [Lab. 1840], que s'hi defineix «xollat, rapat de cabell», si bé també «toix, tonto». En sentit semblant l'usà un cop Coromines: «les canyes rossejades d'or, arrimades a feixos, formant una mola rodona al mig de l'horta, han deixat *xoll* i silencios el marge de la riera» (*L'Avi dels Mussols*, xv, O. C., 567a9; no havent-li-ho oït dir, li vaig preguntar, i tinc nota, 1927, que respongué 'pelat', 'xollat': ho devia saber de StPolM o de l'Emp.). Junt amb això posem el subst. *xolla* «fer la xolla: tallar els cabells» que el DAg. troba ja en el S. XVIII, i que ja hem citat en variant *xulla* en EmVilanova; segons AlCM, tort. i pall., cf. BDC III, 114; XIX, 221.

D'aquí pot venir encara *xolla* que el DAg. dóna en doble forma, *xolla* i *solla* (s. v. s., Pla del Llobr., on ell vivia): car, judicant per la frase «ja ha passat la *solla*

dels *morruis*», sembla que degué ser pròpiament 'la collita' (en certa manera la pelada dels arbres), per més que Àg. vagi entendre-hi el sentit «cada collita de cada classe de préssecs; casta, mena parlant dels préssecs»: potser definició imperfecta d'un pagès; o bé accs. secundàries. I també *xoll* «serrell: Esterri d'Àneu (AlCM) forma de tallar els cabells, cf. la cita de Moreira, supra.

També hi ha ben poca dificultat fonètica, i no gaire en l'aspecte semàntic, o no insuperable, a identificar hi l'adjectiu que significa 'sense banyes': almenys en tant que es tracti de formes modernes i d'inicial *s-* tal com en aquell *solla* 'collita' del Llobregat, es pot tractar d'una despalatalització dissimilatòria de tipus bastant corrent (recordem XARAGALL/saragall): ni tan sols caldria reportar-se al SUBILIARE sense EX- que sembla la base de la forma gc.-it.-roms. AMALCOV recull *solla* '(cabra) que no té banyes'; i l'amic O. Schüle va anotar a l'alt Ter *şélə aşólə* 'ovella sense banyes', en l'enquesta que férem a Setcases (ell i jo a l'hora, i en llocs diferents) (1936): aquí tindriem doncs l'adjectiu postverbal, partint del radical *eixollar*, amb la dissimilació. Ara bé, segons Alcover (BDLC IX, 1917, 264) diuen *solla* en el Ross. i a Pineda, però *sulla* a Mall. i Men.; i a l'alta Garrotxa (a Rocabrúna) li donaren el mot en totes dues formes. Duplicitat vocàlica que al capdavant correspon a la de *xollar/xullar*.

Ata bé, això té un gran interès car ens duu a trobar representants del nostre mot, aquests sí plausibles, en basc i en mossàrab; i cosa notable, en forma més semblant encara a la catalana que a la gascona. Es tracta del basc comú *soil* «pelado, calvo, raso ---» (Azkue) L'equació amb el nostre *xoll/soll* és clara; i, com que bé tenim dret a parlar d'identitat perfecta, hem de mostrar-nos incrèduls quant a un hipotètic origen euskeric; més que més havent-hi entremig un pont, entre Ribagorça i Navarra: el del gascò pirinenc *soubalbà*. Podem veure aquí una gran arcada de pont, de pasturada pirenaica, des dels temps romans, amb la I de SUBILIARE i la caiguda de la *u* en tots dos caps de pont.

Essent manllevat del ll. vg. i mot existent en basc des dels temps romans, és clar que ha tingut pregon arrelament en la llengua, i temps per produir-hi variants i derivació. Uhlenbeck (*Vgl. Laul. d. bk. Dial.*, 95) ho dóna com guip. i bc.-fr. *soil* «verlassen, einsam», però també 'nu, pelat' («nackt»). En gran part del bc.-fr. hi ha la variant *soil* amb *š*, que Uhlenbeck tradueix «allein» (sol). I en efecte, ja el clàssic basc Axular (fi S. XVII) va usar *choil* (grafia bc.-francesa) «mero, puro, solo», i la formació adverbial *soilax* (*choillax*, veg. *Euskera* VI, 38), on la identitat fonètica amb el cat. *xoll* és absoluta; i notem que, donada la història morfològica del basc, tant es pogué passar de *š*-a *s*- desdimitutivitzant, com de *s*-a *š* pel procés invers; sense comptar amb una possible dissimilació, com en cat., o amb absència de EX-, com possiblement en gascò.

Per la *Morf. Vasca* d'Azkue (184, n. 1), veiem una altra formació adverbial: *soilki* «meramente» en el la-